

Jaarverslagen 2018

Vergaderstukken 2019
Algemene
Ledenvergadering

Uitnodiging | 26 maart 2019

Algemene Ledenvergadering

Het bestuur van de Vogelwacht Utrecht nodigt de leden uit voor de Algemene Ledenvergadering met onderstaande agenda op dinsdag 26 maart 2019.

AGENDA

1. Opening
2. Concept notulen 20 maart 2018
3. Ingekomen stukken en mededelingen
4. Jaarverslag secretaris over 2018
5. Financieel jaarverslag verenigingsjaar 2018 *
6. Verslag kascommissie
7. Decharge penningmeester
8. Verkiezing lid van de kascommissie
9. Verkiezing leden bestuur **
10. Begroting 2019
11. Rondvraag
12. Sluiting huishoudelijk gedeelte

PAUZE

LEZING | Grote karekiet | Jan van der Winden òf Martin Poot

LOCATIE

Cultureel & Vergader Centrum H.F. Witte | 030-2203954
Henri Dunantplein 4, De Bilt | www.hfwitte.nl

Ontvangst: vanaf 19.30 uur

AANVANG: 20.00 uur

* Het financieel jaarverslag 2018 en de begroting voor 2019 worden op de vergadering uitgereikt. Beide stukken kunnen ook vanaf 1 maart per e-mail bij het secretariaat worden opgevraagd.

** Conform artikel 9 van de statuten zijn 2 personen aftredend:

- Aftredend: Bart van den Berg, penningmeester
Tees Weggemans, bestuurslid
- Herkiesbaar: Bart van den Berg, penningmeester
- Vacature: Bestuurslid

Ingeval men een ander of zichzelf als tegenkandidaat voor één of beide van deze twee functies wil stellen, kunt u - conform artikel 15 van het Huishoudelijk Reglement - hiervoor contact opnemen met de secretaris, secretaris@vogelwacht-utrecht.nl.

Grote karekiet | Bert Geelmuijden

Grote karekiet | René de Waal

Grote karekiet | Richard Pieterse

Conceptnotulen | ALV 20 maart 2018

De **algemene vergadering** werd om 20 uur door voorzitter Bert van 't Holt geopend met een hartelijk welkom aan de aanwezige leden. Dit jaar viert de VWU het 60-jarig jubileum. Bert deed een aankondiging van jubileumactiviteiten, zoals de vaartocht naar de Marker Wadden. Hij stelde onze gast André Donkers voor, de boswachter van de Marker Wadden, die uitgenodigd was om na de pauze een lezing te geven. Vervolgens deed hij enkele huishoudelijke mededelingen over het verloop van de avond. De agenda werd vastgesteld na een toevoeging van punt 10: Subsidie, waar de leden mee hadden ingestemd.

De **conceptnotulen** van de ALV van 28 maart 2017 werden zonder opmerkingen goedgekeurd. De notulen werden daarna door de ALV vastgesteld.

Bij de ingekomen stukken was een bericht van verhindering van Joop Barends, Monique Kersten, Hennie van de Vendel, Lia Budding, Nine Ebben, Alice van Hunnik, Leonoor van Muijden, Irene Schuller, Wigle Braaksma, Everdien Smeenk, Henk Tromp, Ingrid Kat, Adriëtte van Kouwen, Wim van de Vegte. Van Wim van de Vegte en Harry Verschuren was het verslag binnengekomen over hun bevindingen als leden van de kascommissie.

Het jaarverslag is tot stand gekomen door de inzet vanuit de diverse geledingen van de vereniging. De voorzitter memoreerde dat

Aanwezig volgens presentielijst: Wilco Stoopendaal, Ed Veling, Geert Kuitenbrouwer, Eckhart Heunks, Michiel van Vliet, Bert Geelmuijden, Sef ten Berge, René de Waal, Harry Verschuren, Luuk Draaijer, Arjan van Vliet, Gerhard Overdijkink, Jan van der Winden, Jacques en Annie Eizenga, Henk Strietman, Wim Loode, Iris Martens, Hans Verdouw, Dicky Mooiweer-Boogaardt, Anton Schortinghuis, Han van der Kolk, Emile Sanders, Leonie Heyman, Paul van Welbergen, Nel van Meijnen, André Prins, Guus Peterse, Ben Tieland, Hans Boekhout, Cily Sibbel, Jeroen Steenbergen, Suus Baggen, Maria Veeken, Fia Verhoef, Cees Tims, Nicolien Drost, Ron Keet, Hanneke Lankhof, Marie-José Snijders, Tom Schrijvers, Ineke Eckhardt, Marie-Josée Heijnen, Renee Lomme, Roel Oost, Wim Kreuger, Tieké Smit, Henk Strielman, Klaas Kimstra, Bineke Kimstra, Martin Poot, Bert van 't Holt, Bart van den Berg, Trees Weggemans, Janneke Kimstra en Josje Henkelman

er veel activiteiten worden gerealiseerd binnen de afdelingen. Naast alle excursies worden er dit jubileumjaar twee vaartochten georganiseerd door het bestuur. Over de inhoud van het jaarverslag waren verder geen opmerkingen en een spontaan applaus was voor de voorzitter aanleiding om het verslag daarmee te accorderen.

Het financieel jaarverslag werd gepresenteerd door penningmeester Bart van den Berg. Hij gaf een toelichting op het verslag, onder andere de bijdrage aan het erf Vogelproject Lopikerwaard en het Scholenproject in Nieuwegein, dat jaarlijks gesteund wordt door de VWU. Het resultaat is een saldo van € 537. Verder waren er geen vragen.

Het verslag van de kascommissie werd toegelicht door Harry Verschuren. De kascommissie heeft steekproeven gedaan van bedragen en gecontroleerd of het saldo terug te vinden was bij afschriften. De conclusie was dat alles correct geregeld wordt door de penningmeester en de financiën van de vereniging goed op orde zijn. De aanwezigen werd gevraagd het voorstel van de kascommissie over te nemen om de penningmeester en daarmee het bestuur decharge te verlenen over het verenigingsjaar 2017 (zie bijlage). De voorzitter interpreteerde het applaus als een gebaar van instemming. De kascommissie voor 2019 bestaat uit Harry Verschuren en Gerhard Overdijkink.

De verkiezing van bestuursleden was een formaliteit. Josje Henkelman, secretaris en Janneke Kimstra, bestuurslid waren aftredend en herkiesbaar. Er waren geen tegenkandidaten, dus blijven beide bestuursleden in functie.

De begroting 2018 werd toegelicht door penningmeester Bart van den Berg. Voor het jubileum wordt een bedrag van € 10.000 ingezet uit de reserves. Er blijft genoeg geld over om in te zetten voor vogelprojecten. De VWU wil alleen geld beschikbaar stellen voor projecten in de provincie Utrecht en als er mogelijkheden zijn voor vrijwilligers om actief ingezet te worden in het veld.

Er is een aanvraag gedaan door Jan van der Winden om een vogelproject 'Grote karekiet' te steunen. Hij gaf een toelichting op deze aanvraag. Voor dit project is meer financiële steun van grotere organisaties, zoals Vogelbescherming en Natuurmonumenten, zodat de basis al gefinancierd is en de VWU het ontbrekende deel kan subsidiëren.

De oorzaak van de achteruitgang van het aantal broedparen van de grote karekiet is de aantasting van de biotoop (rietkragen). Er is een werkgroep van de VWU betrokken bij dit pro-

Bijlage van de Kascontrolecommissie

ject. De essentie van het project is een antwoord te krijgen op de vraag, die voortdurend gesteld wordt, of de oorzaken voor de afname toch eigenlijk niet buiten Nederland liggen. Dat is minder waarschijnlijk, maar niet geheel uit te sluiten. Hiervoor worden de vogels uitgerust met dataloggers. Dit is al uitgevoerd met zeven vogels, waarvan vier vogels zijn teruggevonden. Dit is veel, omdat gemiddeld 40% van de trekvogels niet overleeft. Het doel van de dataloggers is om informatie te verzamelen over zowel de trek als de biotoop, om zoveel mogelijk duidelijkheid te krijgen over de achteruitgang van de populatie. Er is al veel in het leefgebied geïnvesteerd door bijvoorbeeld het afzetten van riet met netten tegen ganzenvraat. Deze ingreep is succesvol en wordt deze winter uitgebreid om de populatie krachtiger te maken. Het bestuur stelde voor een subsidie van € 7500 toe te kennen voor meer dataloggers. Het voorstel werd in stemming gebracht door middel van hand opsteken. Er waren geen tegenstemmen en geen onthoudingen, dus het voorstel werd aangenomen. Jan wil in de Kruisbek publiceren over het project en op de ALV 2019 een presentatie verzorgen.

Bij de rondvraag waren er drie reacties. Jan van der Winden stelde voor om als jubileumactiviteit een tocht met de fluisterboot te organiseren vanuit Loosdrecht om de grote karekiet te observeren. Er werd enthousiast gereageerd.

Leonie Heyman, archivaris beheert al tien jaar het archief van de VWU, dat inmiddels uit 50 dozen bestaat. Er zijn weinig vragen naar informatie en veel materiaal dat er niet in thuis hoort. Zij wil het archief opschonen, zodat alleen een historisch archief van VWU over blijft. De telgegevens uit het archief wil ze aanbieden aan SOVON. Wilco Stoopen daal vroeg een bedrag te reserveren om tel-

gegevens te digitaliseren, maar Leonie kon melden dat het al gedigitaliseerd is en op de website is na te lezen. Webmaster Bert Geelmuiden meldde dat telgegevens op de website weinig worden geraadpleegd. De meeste klikken op de website zijn voor informatie voor de vogelwacht en excursies. Ed Veling, ook lid van de Vogelwerkgroep Amsterdam, meldt dat er stukken van deze werkgroep naar stadsarchief Amsterdam zijn gebracht. Het historisch archief van de VWU zou eventueel ondergebracht kunnen worden bij het stadsarchief van Utrecht.

Gerhard Overdijkink van afdeling Vechtplas sen bedankt voor de goede samenwerking met het bestuur, bijvoorbeeld inzake maatregelen tegen de jacht in de Bethunepolder. Hij vraagt of er een beleid is bij excursies bij weeralarm. Dat is er niet. Voorstel van de webmaster is om het aan hem door te geven als het niet doorgaat, zodat het vermeld wordt op website. De excursieleider kan het ook doorgeven aan de deelnemers.

André Donker, boswachter Marker Wadden gaf een interessante presentatie over dit unieke project in het Markermeer, de bestemming van de vaartocht van de VWU in juni. André werkt al 36 jaar voor Natuurmonumenten en daarvan 2 à jaar op de Marker Wadden. Hij startte de lezing met een satellietfoto van kruisend ijs, dat tegen de zuidkant van de Markerwaarddijk werd tegengehouden. Aan de noordkant was geen ijs te bekennen. Dat beeld is tekenend voor de situatie waarin de Marker Wadden zijn gecreëerd. Aan de zuidkant is de waterkwaliteit van het Markermeer slecht, doods, ondiep en troebel, aan de andere zijde is het water diep en helder. Deze situatie is ontstaan na het afsluiten van de Zuiderzee met de afsluitdijk van Lelie in 1933; vgl. de Verkadeplaat van Jac P.Thijssen: eens ging

de zee hier te keer. Het land rond de Zuiderzee moest beschermd worden tegen watersnoodrampen. Het overstromingsgebied zag eruit als de Weerribben in onze tijd. Voor vogels was deze trekroute de snoepwinkel langs de kustlijn. De gevolgen waren een stapeling van problemen. Door het vele slib in het water en het gebrek aan natuurlijke oevers ging de vogel- en visstand de afgelopen 20 jaar hard achteruit. De aanleg de Marker Wadden is gestart in het voorjaar van 2016. Moerasvegetatie, slikken, ondiepe (geïsoleerde) plassen, krekens en daartussen brede vlechtende geulen met luw en ondiep water kenmerken het gebied. Met de aanleg van vogelparadijs Marker Wadden wordt er weer een positieve impuls gegeven aan de ecologische kwaliteit van het Markermeer. De natuurlijke oevers van de eilanden bieden straks meer kans aan vissen om te paaien en te foerageren, met als gevolg dat er weer grote aantallen vogels zoals sterns en steltlopers zullen terugkeren naar het gebied. De eilanden vormen een nieuwe voedselbron en plek om nesten te maken. Inmiddels broeden er al veel vogels, zoals de buizen, die overal liggen.

Natuurmonumenten is zeer tevreden over de samenwerking met Boskalis. Hun uiteenlopende doelstellingen weten ze steeds op elkaar af te stemmen. Boskalis verlegt bijvoorbeeld de werkzaamheden, als op een terrein vogels broeden.

De Marker Wadden is een project van Natuurmonumenten, Rijkswaterstaat en Boskalis. Samen kostten de eerste vijf eilanden van de Marker Wadden 75 miljoen euro. 22 miljoen komt van de Nationale Postcode Loterij. De rest komt van het rijk, de provincies en private partijen als Arcadis, Boskalis en de ING Bank.

Josje Henkelman, secretaris VWU

Vogelwacht Utrecht | Jaarverslag 2017

Bestuur

Dit jaar was het bestuur ongewijzigd. Bert van 't Holt is nog steeds de voorzitter, de penningmeester blijft Bart van den Berg, Josje Henkelman de secretaris. Trees Weggemans en Janneke Kimstra doen veel werk als algemeen bestuurslid. Dit jaar kwam het bestuur acht keer bij elkaar voor een bestuursvergadering. Voor actuele of dringende kwesties wordt veel via e-mail met elkaar gecommuniceerd, zodat er snel en adequaat gereageerd kan worden.

Ledenaantallen

Het ledenaantal bleef in 2018 nagenoeg gelijk (-4). Hieronder waren helaas ook weer 10 'wanbetalers', zodat het aantal leden ultimo 2018 uitkwam op 793.

Er waren afdelingen die enige leden verloren, de afdeling Amersfoort (-6) en ook afdelingen die er leden bij kregen, afdeling De Bilt/Zeist (+5). Al met al geen opvallende verschuivingen.

Activiteiten

Dit jaar stond het 60-jarig jubileum van VWU centraal en werden er speciale lus-

trumactiviteiten georganiseerd door het bestuur.

- Op zaterdag 2 juni werd de boottocht met de koftjalk De Schuttevaer naar de Markerwadden georganiseerd. Op de ALV 2018 had Andre Donkers al een presentatie gegeven over het ontstaan en ontwikkelingen van dit bijzondere project, dat zich in de toekomst tot een vogelparadijs kan ontwikkelen. De boot was volgeboekt met enthousiaste leden. Het was jammer dat een rondleiding over het eiland niet mogelijk was.

- De Pelagische tocht vanaf IJmuiden werd georganiseerd op 20 oktober. De boot was binnen de kortste tijd volgeboekt. Het was mooi weer, maar er waren weinig bijzondere soorten vogels te zien. We konden wel goed oefenen om verschillende soorten meeuwen te herkennen, zoals de Pontische meeuw. Martijn Bot van Birding Holland en zijn ondersteuners hebben zich ingezet om er toch alles uit te halen. Bakken met visafval werden overboord gezet om de vogels te lokken.

- Op 8 november 2018 werd samen met de werkgroep Zout een lezing georganiseerd

over kleine marterachtigen in het H.F. Witte centrum in De Bilt. Elze Polman en Diewtje Boonstra gaven een goed voorbereide lezing en stonden open voor de reacties van de toehoorders, waardoor er een interessante wisselwerking ontstond.

De bestuursleden zetten zich in om goede contacten te onderhouden en samen te werken met de afdelingen van de Vogelwacht en ander natuurorganisaties.

Boommarter | Jan van der Greef

- Samen met afdeling Vechtplassen heeft het bestuur bijvoorbeeld contact gelegd met Vogelbescherming Nederland om een handhavingverzoek in te dienen om het jagen te verbieden in broedtijd in Bethunepolder. Het indienen van het verzoek Wet Natuurbescherming is nodig om broedende vogels te beschermen en het aanvechten van de ontheffing voor het jagen op ganzen in dit Natura 2000 gebied.

- In samenwerking met afdeling De Bilt-Zeist is overleg geweest bij de Provincie Utrecht om een TUG-ontheffing (Tijdelijk

Vogelwacht Utrecht | Ledenaantal per 31-12-2018

Afdeling	leden	donateurs	ereleden	eind 2018	+/-	eind 2017
Amersfoort	160	3		163	-6	169
De Bilt/Zeist	99	7		106	5	101
Doorn/Driebergen	99	7	1	107	-1	108
Nieuwegein/IJsselstein	125	5		130	-3	133
Utrecht (stad)	165	7		172	1	171
Vechtplassen	100	2		102	1	101
Buiten afdelingen	11	2		13	-1	14
TOTAAL	759	33	1	793	-4	797

Grauwe ganzen | Jan van der Greef

ke en Uitzonderlijk Gebruik luchtvaart) aan te vragen bij de RUD (Regionale Uitvoeringsdienst) Utrecht. VWU heeft hiervoor bezwaar gemaakt, omdat door de provincie geen rekening wordt gehouden met de broedtijd voor vogels. Naar aanleiding van de diverse reacties is er een aantal wijzigin-

gen opgenomen in de beleidsregels.

Door jarenlange ervaring en vele contacten van bestuursleden heeft het bestuur dit jaar bij projecten binnen afdelingen van de VWU kunnen bemiddelen en financiële ondersteuning kunnen bieden.

Het bestuur heeft met instemming van de leden op de ALV 2018 een subsidie van € 7500 verleend voor dataloggers om het vogelproject 'Grote karekiet' van Jan van der Winden financieel te steunen. Het doel is om informatie te verzamelen over zowel de trek als de biotoop. Hiervoor worden de vogels uitgerust met dataloggers.

De oorzaak van de achteruitgang van het aantal broedparen van de grote karekiet is de aantasting van de biotoop (rietkragen). Er is al veel in het leefgebied geïnvesteerd voor materiaal, bijvoorbeeld het afzetten van riet met netten tegen ganzenvraat. Deze ingreep is succesvol en wordt

deze winter uitgebreid om de populatie krachtiger te maken. Een werkgroep van de VWU is hierbij actief. Door andere organisaties werd het project al gesponsord, zoals Vogelbescherming en Natuurmonumenten, waardoor de financiële basis was gegarandeerd. Dat gaf de VWU de mogelijkheden het ontbrekende project van de dataloggers te subsidiëren.

De VWU bestaat 60 jaar en is nog steeds actueel. Dit blijkt uit de inzet van de afdelingen en het bestuur voor actuele vraagstukken rond vogels en bescherming van de leefgebieden in samenwerking met andere natuur organisaties.

Het wordt zichtbaar in de eigentijdse vormgeving van de Kruisbek en de uitgave van de fonkelnieuwe folder om de Vogelwacht Utrecht te promoten, zodat we nog meer kunnen groeien.

De Kruisbek | Jaarverslag 2018

De redactie had zichzelf dit jaar een extra taak opgelegd. In het kader van planning, jubileum en aanvoer van kopij kwamen we overeen dat vijf van de leden een hoofdartikel voor hun rekening zouden nemen. Voor elke editie stelden we een biotoop centraal, met (zo mogelijk) als thema 'nieuwe natuur'. We begonnen met Schammer en Bloedaal, gevolgd door moerasgebied, weidegebied, bos en heide, en uiterwaarden en rivierenlandschap.

We hebben kunnen voldoen aan onze verwachtingen en nu breekt er weer een nieuw jaar aan.

Zoals gebruikelijk doen we wederom een beroep op u als lid. We hopen dat de vogels u aanzetten en inspireren, waardoor het een stortvloed aan ideeën en artikelen

oplevert. Na het bewerken van al die kopij zorgt onze vormgever er voor dat we dan allemaal weer kunnen genieten van een fraaie Kruisbek.

Afdelingsjaarverslagen 2018

Amersfoort

Coördinatiegroep

De coördinatiegroep bestaat uit drie personen: René de Waal, Jaap Vos en Frank Pierik.

Excursies

De excursies werden dit jaar, in tegenstelling tot 2017, goed bezocht, met een gemiddelde van meer dan tien deelnemers. Helaas konden vanwege het slechte weer drie excursies (17 maart, 15 september en 10 november) niet doorgaan.

13 januari | Brouwersdam en inlagen | 7 deelnemers • Het weer was redelijk. Hoewel het een prima dagje was, werden zowel langs de Brouwersdam als in de inlagen geen bijzondere waarnemingen gedaan. Ons geduld werd beloond in de Mattenhaven (Neeltje Jans) waar we zowel een ijsduiker, parelduiker als zeekoet aantroffen.

10 februari | Oud Reemst • Met 12 deelnemers maakten we een wandeling door de directe omgeving. Het weer was wat nevelig, maar toch werden de verwachte soorten (klapekster, keep, geelgors) tot tevredenheid gespot.

7 april | Biesbosch • Met 17 personen hadden we een prima excursie, met (uiteraard) Cetti's zanger, groenpootruiter, zwarte roodstaart, visarend en ook nog twee beflijsters.

12 mei | Zouweboezem • Prachtig voorjaarsweer en veel leuke waarnemingen bezorgden de 15 deelnemers een heerlijke dag. Na het bezoek aan de zwarte sterns, die af en aan vlogen, werden (uiteraard) purperreiger, bruine kiekendief en een keur aan zang-

vogels waargenomen: Cetti's zanger, spotvogel, bosrietzanger, blauwborst, et cetera.

9 juni | Vreugderijker Waard • De Vreugderijker Waard bij Zwolle was voor het eerst excursiedoel voor de afdeling. Met 11 deelnemers beleefden we een prima dag. Vanuit de observatiehut, midden in het gebied, waren onder andere twee (Chileense) flamingo's te zien. Verder genoten we vooral van de daar in ruime mate voorkomende gele kwikstaarten. Ook liet een bosrietzanger zich nog goed zien. We zijn ook nog naar het Drontermeer gereden, omdat daar de grote karekiet was gemeld. Het geluk was met ons: in de rietkraag aan de overkant van het smalle water liet de vogel zich zowel zien als horen.

15 september | Waverhoek • Met 6 deelnemers werd de Waverhoek bezocht. Na een fikse bui, net na aankomst, knapte het weer op en brak de zon door. Onder andere smient, lepelaar, witgat, watersnip en boomvalk werden waargenomen.

5 t/m 7 oktober | afdelingsweekend Westkapelle • Het weekend was, zoals altijd, met 16 personen volgeboekt. Het (te) mooie weer zorgde ervoor dat de trektpost aldaar weinig te bieden had. Het weekend bracht ons (en de rest van West-Nederland) echter een enorme influx van bladkoningen; op meerdere plekken konden we ze (niet zelden met meer exemplaren ter plaatse) uitgebreid bewonderen. Op de Westkapelse Kreek zwommen enkele geoorde futen, die op korte afstand konden worden bewonderd. Een juveniele roze spreeuw in Arnhemuiden werd gezocht en gevonden. Op de terugweg naar Amersfoort werd bij Stellendam nog een fraaie man sneeuwgorst gezien.

14 december | Den Treek / bosuilen • De

Bladkoning | Hans van Zummeren

jaarlijkse bosuilenexcursie, traditiegetrouw bezocht door een grote groep belangstellenden, was dit jaar wel en geen succes. Vanwege het grote aantal mensen was de groep gesplitst. De ene groep had weinig geluk (er werd maar één bosuil gehoord), de andere groep hoorde en zag meerdere bosuilen; zij waren op een iets later tijdstip op dezelfde plaatsen...

Lezingen | Cursussen

De afdeling participeert in de persoon van Rien Jans in de Werkgroep Natuurlezingen Amersfoort, die maandelijks een 'groene' lezing verzorgt in het Groene Huis in park Schothorst. Dit jaar werd één vogellezing gehouden: Vogeltelling en zo in Bunschoten en polder Arkemheen, door Wim Smeets.

Inventarisaties | Tellingen

De inventarisatie van de Hoge Kleij is afgerond. In het gebied is een aantal nestkasten opgehangen. Een nestkastroute op het aangrenzende terrein van psychiatrische instelling Zon en Schild is nagekeken en hersteld.

Vogelonderzoek Modderbeek

De Modderbeek tussen Leusden en Achterveld is opnieuw ingericht door waterschap

Vallei en Veluwe. De nieuwe loop die de Modderbeek nu kent is deels gebaseerd op de situatie in 1969, het jaar net voor de kanalisatie van de beek. In opdracht van SOVON hebben vrijwilligers van de Vogelwacht en KNNV in het traject van de Modderbeek een broedvogelinventarisatie gedaan. Daarnaast is er gekeken welke andere vogels het gebied bezochten.

In de periode maart tot en met mei, het broedseizoen, is het gebied twee maal per maand bezocht, van juni tot en met november een maal per maand.

In overleg met SOVON is niet alleen de beekzone zelf geïnventariseerd, maar ook de directe omgeving d.m.v. een BMP-telling. Broedvogels zonder aantalsbepaling: fazant, holenduif, houtduif, grote bonte specht, winterkoning, heggenmus, roodborst, zanglijster, merel, tuinfluiter, zwartkop, tijftjaf, koolmees, pimpelmees, zwarte kraai, spreeuw en vink. Totaal 44 soorten broedvogels, waaronder kleine plevier, scholekster, Kievit en tureluur.

Overige activiteiten

Net als de afgelopen jaren heeft de Vogelwacht zich ingezet voor het scholenproject van het Hooghe Landt. In de week van 16 tot en met 20 april kregen de brugklassers biologielees in park Schothorst. Een van die lessen was het kennismaken met de vogels in het park. Voor alweer het derde achtereen volgende jaar gebeurde dit onder begeleiding van vrijwilligers van de Vogelwacht Amersfoort. In groepjes van acht scholieren werden met twee vrijwilligers korte excursies gehouden in het park. Al wandelend werden waargenomen vogels met behulp van een zoekkaart op naam gebracht. Dit was nog wel eens moeilijk, maar met hulp van de vrijwilligers lukte het dan wel.

Zanglijster | Henk Tromp

Ook werd er geluisterd naar vogelgeluiden. Daarbij werden onder meer vink, boomklover, roodborst en winterkoning soms van heel dichtbij gehoord.

Het was voor de kinderen een heel mooie ervaring om het buiten zijn en dan vogels van dichtbij te kunnen beleven, dus wordt de activiteit in 2019 voortgezet.

De Bilt | Zeist

Coördinatiegroep

Onze coördinatiegroep is dit jaar met Hanneke Lankhof, Wigle Braaksma en Ron Keet ongewijzigd gebleven. We zijn geïnteresseerd in personele versterking om onze werkzaamheden te kunnen continueren en/of uit te breiden.

Excursies

In 2018 - jubileumjaar van onze Vogelwacht (60 jaar) en de IVN afdeling De Bilt e.o. (50 jaar) - hebben we acht excursies/activiteiten georganiseerd, waarvan drie in samenwerking met het IVN. Op deze dagen waren gemiddeld 31 deelnemers aanwezig. Dit gro-

Scholenproject van het Hooghe Landt

te aantal deelnemers is vooral veroorzaakt doordat tijdens drie excursies werd samen gewerkt met andere organisaties (behalve met de IVN-afdeling ook met Het Utrechts Landschap en Vogelbescherming). De uitgebreide aandacht voor ons eigen jubileum en diverse excursies/activiteiten in lokale media (De Vierklank, NIMETO/RTV) heeft hierbij ook een rol gespeeld. Van de geplande excursies is die op 26 mei van bestemming veranderd: vanwege afsluiting broedlocatie van grauwe klauwier in het Leersumse Veld is toen Groene Jonker/Ruygeborg bezocht. De avondexcursie op 23 juni naar het Tienhovens kanaal is afgelast vanwege onvoldoende aanmeldingen.

Plantage Willem III e.o. | 27 januari | 11 deelnemers | 55 soorten • Op deze dag zien we in de Plantage vooral damherten, koniks en galloways, horen een raaf en zien vooral kool- en pimpelmezen, kuifmees en zwarte mees. In de Elsterwaard zitten massa's ganzen, vooral grauwe en brandjes. Op het uitkijkplatform zijn wintertalingen, wilde eenden, krakeenden, vrouw grote zaagbek, lepelaars, grote zilverreigers, fuut en aalscholvers aanwezig. Ook zien we koperwieken met putters, sijen en barmsijen. Dan

van kasteel Amerongen naar de Bovenpolder. Weer een weiland vol ganzen, grauwe -, brand- en kolganzen. Havik man vliegt over en een buizerd zit in een boom.

Eempolders | 24 maart | 13 deelnemers | 55 soorten • We starten met twee klepperende ooievaars. Behalve roepende tijftjaf horen we ook groenling en zanglijster als lentevogels. We lopen de Eempolder in en horen en zien echt duizenden brandganzen, honderden kolganzen, grauwe ganzen en Canadese ganzen. De grutto's zijn terug, circa 200. Voorts zien we tureluur, scholekster, kemphanen, watersnippen, goudplevieren en Kieviten. In het riet rietgorzen, in de plasjes wintertalingen, slobbeenden, bergeenden, krakeenden, kuifeenden, tafeleenden, pijlstaarten en futen. In de lucht een aantal buizerds, torenvalk en bruine kiekendief. In het Eemmeer smienten (ruw geschat 15.000), kuifeenden en een aantal baltsende brilduikers.

Vroege vogel-excursie op Sandwijck | 22 april | 35 deelnemers | 40 soorten • Dit is een jaarlijkse, traditionele combi-excursie van onze afdeling met de IVN-afdeling. In De Vierklank (25 april) is een kort verslag terug te vinden. Totaal werden meer dan 40 vogel-

soorten waargenomen, waaronder slechtvalk, roodborsttapuit, visdief plus vers gearriveerde kleine karekiet, braamsluiper en grasmus! Na afloop thee-/koffiepaauze in de schuur van Werkgroep Sandwijck.

Hooge Kampseplas | 19 mei | i.s.m. IVN De Bilt, Het Utrechts Landschap en Vogelbescherming Nederland | 153 deelnemers | 56 soorten • Direct bij de start werd de bekende slechtvalk rustend op het Provinciekantoor en een overvliegende boomvalk gesignaleerd. In de plas werden wilde-, kuif-, tafelen krakeend bewonderd. Op een slikje twee oeverlopers en een eerstejaars kwikstaart. Een zingende zwartkop trok de aandacht. Een stel puttertjes was druk aan het kwebbelen. Veel aandacht kreeg een prachtig zingende bosrietzanger. Helaas liet dit vogeltje zich niet zien. Gelukkig gold dat niet voor de kleine plevieren met drie kleintjes. Op een eilandje werd een gele kwikstaart ontdekt. Boven ons zweefden circa 25 oeverzwaluwen (maar ook boeren-, gier- en een enkele huiszwaluw) zodat de deelnemers konden ervaren dat ze alle in Nederland voorkomende zwaluwen hier te 'pakken' hadden. In De Vierklank (23 mei) staat een uitgebreid verslag van deze ochtend.

Groene Jonker/Ruygeborg | 26 mei | 4 deelnemers | 70 soorten • Na anderhalf uur hebben we al 50 soorten gezien met als krentjes drie bosruiters en een groenpootruiter. Voorts zien we pullen van kuifeend, zomertaling man + vrouw in één telescoopbeeld, overvliegende zwartkopmeeuwen, bontbekjes, oeverlopers en kleine plevier. Opmerkelijk was een groep van 15 kolganzen, nog wat smienten, drie krooneenden en een geoorde fuut.

Brabantse Biesbosch (Noordwaard) | 8 september | 9 deelnemers | 67 soorten • Er waren veel eendensoorten (12) aanwezig. De casarca sprong er met 22 exemplaren uit. Opvallend was mannetje ringtaling (roodschoudertaling), een exoot. Volop grote zilverreigers (45) en kleine zilverreigers (12). Op de brug bij het Biesboschmuseum zagen we een jonge zeearend die verjaagd werd door een visarend. Andere roofvogels waren een drietal bruine kiekendieven en een slechtvalk. Aan steltlopers zagen we bontbekplevier, kleine plevier, watersnip, grutto, tureluur, zwarte ruiter, groenpootruiter, kleine strandloper, krombekstrandloper, kemphaan en vele Kieviten. Cetti's zanger liet zich geregeld horen. De gele kwikstaart was duidelijk op trek met zo'n 20 exemplaren.

Eurobirdwatch Hoogekampse Plas | 6 oktober | 20 deelnemers | 34 soorten • Deze trektelochtend is samen met de IVN afdeling georganiseerd. Het is een rustige herfstochtend met vooral veel spreekuwentrek. Halverwege de ochtend komt een man blauwe kiekendief overvliegen. Ter plaatse leuke soorten als bonte strandloper, watersnip en ijsvogel. De resultaten zijn op trektellen.nl terug te vinden. In De Vierklank (10 oktober) is een artikel van deze ochtend verschenen. **Zuidpier IJmuiden/Kennemermeer | 1 december | 10 deelnemers | 31 soorten** • De

Grote zaagbekken | Jan van der Greef

Gele kwikstaart | Michael Kars

zuidenwind is niet zo hard, maar toch is de pier afgesloten. We lopen naar het strand en tellen 140 drieteenstrandloper, tientallen scholeksters en diverse meeuwensoorten. Op de pier een twintigtal steenlopers, oeverpiepers, een grijze zeehond en bruinvis. Op afstand zien we een tweetal roodkeelduikers en een viertal eidereenden. In de jachthaven onder andere dodaars, fuut en aalscholvers. Tenslotte naar het Kennermeer waar 46 tafeleenden, tien kuifeenden en veel stormmeeuwen te zien zijn. We horen een waterral en zien een staartmees en overvliegende groenlingen.

Inventarisaties/tellingen

Er zijn diverse leden van onze afdeling en andere natuurorganisaties (KNNV, IVN) actief bij onderzoeksprojecten van SOVON en Vogelbescherming, zoals tuinvogeltelling, maandpresentieonderzoek, broedvogelonderzoek, MUS-tellingen, roofvogelonderzoek, monitoring van raaf en zwarte specht, watervogeltellingen, slaapplaatstellingen en trekvogeltellingen. Veel van deze telgegevens zijn verwerkt in de recent verschenen Vogelatlas van Nederland (Sovon; november 2018).

Huismus | René de Waal

In ons werkgebied worden op Groot Heidestein (Zeist), bij de Hooge Kampseplas en Jacobssteeg (De Bilt) actief trekvogels geteld. De resultaten van deze tellingen zijn op Trekellen.nl te vinden. Bovendien verzorgt Anton Schortinghuis jaarlijks een samenvatting voor medetellers van de door hem georganiseerde trekellingen op de Jacobssteeg.

Meldenswaard is voorts dat er door diverse mensen ringonderzoek gedaan wordt in ons werkgebied, gericht op speciale soorten (kerkuil, steenuil, ooievaar, raaf, roofvogels) of op onderzoek naar populatie-samenstelling en overleving (CES-onderzoek in Westbroekse Zodden).

Overige activiteiten

Project Hoogekampse Plas | Het project Hoogekampse Plas betreft verondieping & afdekking van verontreinigde bodem in een voormalige zandwinningsput en vuilstortlocatie gelegen tussen Groenekan en De Bilt. Dit project is gestart in 2010, uitgevoerd door Grondbank (onderdeel van K3 Delta; in opdracht van eigenaar Het Utrechts Landschap), wordt naar verwachting in 2020 voltooid. Het noordwestelijk compartiment is met vier vogeleilanden op 11 oktober feestelijk opgeleverd.

Het plan is om met vrijwilligers (van o.a. Vogelwacht Utrecht) deze vogeleilanden periodiek van vegetatie te ontdoen om bosvorming in de plas te voorkomen. De eerste vrijwilligersochtend (gepland op 23 november) is door onvoldoende vrijwilligers uitgesteld. Het Utrechts Landschap wil vrijwilligers materieel ondersteunen en met een boot van en naar de eilandjes vervoeren.

In overleg met onze Vogelwacht, K3 Delta en Het Utrechts Landschap zal een vogelscherm worden gerealiseerd. Dit scherm

(Corten-staal; hufteerproof) wordt in de zuidwesthoek van de plas geplaatst en zal ook toegankelijk zijn voor mensen met fysieke beperkingen.

Tevens is in overleg locatie en materiaal voor een nieuwe oeverwaluwand bepaald. De tijdelijke wand die in maart 2017 is aangelegd, werd niet in gebruik genomen, omdat de gebruikte grond onvoldoende zandig bleek. Wel gingen (net als in 2017) enkele paren nestelen in de werkdam aan de zuidwestzijde van de plas, waardoor geplande stortwerkzaamheden opnieuw, tot eind augustus, moesten worden uitgesteld. Gepland wordt om uiterlijk in maart 2019 een nieuwe zwaluwwand aan te leggen met het juiste grondtype (lemig zand) en die op simpele wijze jaarlijks kan worden onderhouden. Mogelijk zal in maart 2019 ook landbouwfolie worden aangebracht op delen van de werkdammen om vestiging van oeverwaluwen te voorkomen.

De plas wordt jaarrond veelvuldig door vogelaars bezocht, wordt door enkele deskundige vogelaars benut als trekvogellocatie en blijft leuke waarnemingen opleveren.

Vermeldenswaard is nog dat we als afdeling in het kader van onze jubileumactiviteiten bij deze plas actief aanwezig waren op 19 mei (nationale vogelweek) en 6 oktober (Eurobirdwatch).

Project nestkasten Boetzelaerpark | Vanaf de start in 2016 -met een lezing en een vroege vogelexcursie- is onze afdeling als adviseur betrokken bij het nestkastenproject van de Stichting Vrienden van Boetzelaerpark. In november 2017 zijn de nestkasten schoongemaakt en zijn 17 nestkasten tijdelijk verwijderd. Deze 17 kasten zijn dusdanig verbouwd dat nestcontroles en schoonmaakacties nu wel mogelijk zijn. De kasten zijn op 27 februari 2018 weer op oorspronke-

lijke locaties teruggehangen. Door omstandigheden heeft er dit broedseizoen alleen op 26 mei een nestkastencontrole plaatsgevonden. Overigens heeft Vogelbescherming toegezegd contact op te nemen met de producent van de ondeugdelijke nestkasten en de Vrienden van het Boetzelaerpark aangeboden om gratis 17 nieuwe kasten op te halen. Plan is om in 2019 drie controles uit te voeren om meer te weten te komen over broedsuccessen. Ook bij dit project is deelname van afdelingsleden mogelijk en gewenst.

Adviezen, hulpvragen en bezwaren | Wederom zijn er dit jaar door de coördinatoren adviezen uitgebracht en vragen beantwoord over vogelkundige zaken. Daarnaast zijn er namens onze Vogelwacht bezwaren ingediend inzake ontwikkelingen/plannen in De Bilt en Nieuwegein.

Betreffende adviezen wordt binnen de Klankbordgroep Hooge Kampseplas, werkgroep Sandwijck en diverse bewonersgroepen in De Bilt-Zuid structureel aandacht gevraagd voor belangen die vogels betreffen.

Vragen van personen of organisaties worden zo deskundig mogelijk beantwoord. Deze vragen betroffen in 2018 onder andere onderzoeksactiviteiten van onze afdeling (lid WRN), informatie Hooge Kampseplas (beschrijving IVN-jubileum-fietsroute), organisatie kinderfeestje (Zeist), verzoek deelname tv-interview Nimeto-student (vogels/vogelen op de Heuvelrug), verzoek quickscan broedvogels op gewenste theater-locatie (Achtthoven), Biltse koolmees (onderzoek doodsoorzaak), vogelkundige adviezen voor boer (Maartensdijk) en ondersteuning voor duurzaamheidsproject op middelbare school (Bilthoven).

Omdat in 2017 door ons bezwaar was aangekondigd bij de Provincie tegen een voorge-

nomen ontheffing voor het landen en opstijgen van een para-motorvliegtuigje in het Jacobssteeggebied, werden we uitgenodigd voor inspraak tijdens een hoorzitting op 23 januari 2018. Namens onze Vogelwacht hebben twee leden deze zitting bezocht en de door ons geformuleerde bezwaren toegelicht. De beslissing op bezwaar (b)leek gegrond, maar leverde voorsnog alleen op dat in de toekomst nog zorgvuldiger moet worden getoetst of verlenen van dergelijke ontheffingen geen schade veroorzaakt voor natuur/vogels.

Tevens is opnieuw (onder voorwaarden) informatie verstrekt aan een ecologisch adviesbureau (ingehuurd door gemeente De Bilt en projectontwikkelaar) over de avifaunistische waarden van Sandwijck en Griftenstein vanwege de voorgenomen bebouwing van het voormalige Hessing-terrein en de realisatie van een eco-passage. Omdat de gemeente voornemens was om de ecologische randvoorwaarden voor het bouwplan Verwelius (ex-Hessingterrein) goed te keuren voordat de resultaten van ecologisch onderzoek beschikbaar waren, heeft onze afdeling een bezwaar/zienswijze ingediend en een inspreekreactie geleverd tijdens een

Koolmees | Bert Geelmuijden

commissievergadering van de gemeente De Bilt (februari). Dit heeft geleid tot vertraging van de voortgang van dit bouwproject. In november jl. hebben we opnieuw spreekrecht benut om de (avi)faunistische waarden en risico's van het gebied en bouwplan nogmaals toe te lichten. Helaas heeft een nipte meerderheid van de gemeenteraad de randvoorwaarden goedgekeurd en kan nu worden gewerkt aan een hernieuwd bestemmingsplan (waarbij gebouwd zou mogen worden in een groene NNN-corridor naast een te realiseren faunapassage).

Op verzoek van bewoners in Nieuwegein-Zuid wordt tevens ondersteuning verleend aan een belangengroep die probeert het broedvogelbosje van Braaksma te behouden. Momenteel wordt bezien of er bezwaar kan worden aangetekend tegen de aangevraagde kapvergunning en het recente bouwbesluit.

Locale media | In 2018 hebben we als afdeling publicitair flink aan de weg getimmerd met een vijftal publicaties in De Vierklank, het huis-aan-huisblad van de gemeente De Bilt (oplage 20.500 exemplaren). Op 16 mei is naar aanleiding van het 60-jarig bestaan van Vogelwacht Utrecht een interview opge-

Boomkruiper | Toon Vernooij

nomen met de zoon van één der oprichters (Wigle Braaksma). Voorts zijn er nog vier artikelen in De Vierklank verschenen over de door ons georganiseerde activiteiten/excursies (24 maart, 22 april, 19 mei en 6 oktober). We zijn veel dank verschuldigd aan verslaggever Walter Eijndhoven, die een enthousiast vogelaar is geworden!

Ook de deelname aan een Nimeto/RTV Utrecht-interview (februari) heeft bijgedragen aan aandacht voor vogels op de Heuvelrug en onze Vogelwacht.

Doorn | Driebergen

Coördinatiegroep

Binnen onze afdeling hebben we afscheid genomen van Hans Boekhout. Hij is naar Rotterdam verhuisd. Zijn initiatieven en inspanningen binnen de afdeling hebben we zeer gewaardeerd. Marie-José Sniijders heeft zijn plaats in de coördinatiegroep ingenomen. Welkom Marie-José.

Excursies

Ons experiment om tweemaal per jaar een midweekse excursie (dinsdag en donderdag) te hebben voerde ons naar het landgoed Beekhuizen aan de zuidrand van de Veluwe en naar de Dordtse Biesbosch. We gaan door met deze midweekse excursies naar wisselende bestemmingen.

In ons excursieprogramma ontbrak helaas de late-avondexcursie naar de nachtzwaluwen op de Leusderhei.

De reorganisatie bij Defensie waardoor het beheer van het oefenterrein onder Domeinen is komen te vallen, speelt hier een grote rol. Onze twaalf excursies kregen zoveel medewerking van het weer dat ze ook alle twaalf doorgang konden vinden.

De Brouwersdam (6 januari) en de Schouwense inlagen waren ongemeen rustig, althans wat de elementen betreft. De drie soorten zeeduikers in wisselende aantallen waren een bevestiging van de uitzonderlijk goede waarneemcondities. Grote stern, veel steltlopers en de standaardijsvogel bij de Heerenkeet droegen bij aan een lijst van 81 soorten.

De tocht naar het Landje van Geijssel (18 februari) liet zien dat de werkzaamheden voor de dijkvoetverzwaaring zowel een goede planning als medewerking van het weer gehad hadden. De machines waren bijna tot rust gekomen en vanaf 1 februari was er al water ingelaten. Zo konden de wintertalingen en IJslandse grutto's in het gezelschap van watersnippen en een pijlstaart een veilige pleisterplaats uitbuiten. Graspieper- en veldleeuweriktrek waren onverwacht uitbundig. De discussie om een silhouet op afstand te determineren als vrouw havik was inventief en leerzaam.

De Noordhout-excursie (10 maart) was vol vogelzang in een druipend bos na nachtelijke regen. Het zeer nabije concert van een grote lijster maakte het ontbreken van de eerste tjiiftjazang goed. De verwoestingen van de januaristorm waren zo te zien niet aan het bos voorbij gegaan. Niet vaak zoveel verminking en verscheuring van hout voor ogen gehad.

De Eempolders op zondagochtend (8 april) straalden nostalgie uit. Kleine oeverperceeltjes met kempahaan, tureluur, watersnip en kievit waren zoals Jetses ze zag. In de rietzoom van de kijkhut bij de Stichtse brug konden we blauwborst, roodborsttapuit, rietgors en baardmannetje bekijken.

De dagexcursie naar de zuidrand van de Veluwe begon bij het landgoed Beekhuizen (19 april). De zon lokte de bonte vliegen-

Excursie Dordtse Biesbosch langs Nieuwe Merwede

Goudhaan | Bert van Dillen

vanger uit z'n nestholte en had ook een stimulerende invloed op de zwartkop en het standaard bosvogelgezelschap. Een door de zwarte specht behandelde beuk en een vuurgoudhaantje waren onze grootste en kleinste waarneming, op de raven na, die we vanaf de Zijpenberg voorbij zagen vliegen. Bijna terug in Beekhuizen hield een ringslang zwemjacht en kwam verzadigd even later het water uit en ons pad over. Natuurlijk stonden we muisstil.

Zomerse lucht, veel eenden en een doortrek-golf van groenpootruiters kenmerkte onze

tocht door de Noordwaard van de Biesbosch (12 mei). In de polder Pannenkoek zaten de nachtegalen territoriaal strak tegen elkaar aan te zingen. Het ontbreken van de ijsvogel in onze waarnemingen was van het toeval dat je niet kunt opzoeken. Een eenzame zil-verplevier en meer dan een handvol zomertalingen waren naast de broedende visarend en enkele zwarte sterns een bewijs van de grote waarde die deze ruimte voor de rivier polder heeft gekregen de afgelopen jaren.

De Zouweboezem (10 juni) heeft ook in de omringende weilanden oostelijk veel jagende zwarte sterns. De omrasterde vlotjes waren grotendeels bezet met broedende sterns. Grote leeftijdsverschillen tussen de nesten. Koekoekvrouw en snor konden allebei gezien worden. Een platform aan de westkant van de boezem en bescheiden parkeergelegenheid daar zijn wel winst. Bruine kiekendieven daar waren geen verrassing. De roodborsttapuit in het rietveld wel.

Het westelijk deel van de Amerongse bovenpolder (7 juli) bewandelden we onder aangepaste hoge sluierwolken, die de zon temperden. Onder vier soorten zwaluwen hoog in de lucht zaten grasmussen en roodborsttapuiten. De vegetatie begint leuke slikrandjes aan het oog te onttrekken. Via kleine doorkijkjes kwamen toch nog vier eendensoorten in beeld naast kleine plevier, witgat en een snorrende watersnip. Deze laatste territoriaal! Rietgors, putter, kneu en groenling vonden allemaal iets van hun gading in de struiken en de kruidenrijke moeraslandjes.

Het Doove Gat bij Haastrecht (9 september) was bij gebrek aan slikkige oevers door de hoge waterstand op niet meer dan twee steltlopers te betrappen. Eén oeverloper en één opvliegende groenpootruiter toen om 12 uur de molen ging draaien. De doortrek van zwaluwen was massaal en ook paap-

jes, tapuiten en tiftjaf waren in meervoud aanwezig. De watersnippen waren stiekem en de grootste verrassing onder de zes eendensoorten was de zomertaling. In het veld hielden we een klein afscheidsborreltje om Hans uit te zwaaien naar Rotterdam.

De Dordtse Biesbosch, dagexcursie (25 september), hadden we nog nooit op de lijst en dus werd het tijd. We begonnen met zeven koereigers, die toevallig in een paardenwei fourageerden. Vooral de Tongplaat is een wijde slikkige ruimte met massaal, beetje eentonig vogeloptreden soms. Pijlstaarten waren er en langs de Merwede-oever monumenten van wilgen. Twee mannen bemanden een telpost met veel overzicht op wat uit het noorden aan- of overkwam.

Ons bezoek aan de polder Arkenheem (13 oktober) werd gunstig beïnvloed door de zuidenwind. Langs het Nekveld kwamen de laatste paapjes en tapuiten door. En dat allemaal met de inmiddels gearriveerde goudplevieren en enkele brilduikers. Een rietgors te zien krijgen in deze tijd zonder zang of contactroep is waarschijnlijk een geval van uitputting tijdens de trek geweest. De slechtvalk is in het westelijke deel zeker stamgast zoals hij daar dagelijks op zijn paaltje zit.

Roodkeelduiker | Pier Velsen

Twee dagen vóór de excursie (11 november) werd de zuidpier van IJmuiden gesloten. Tot ons geluk kon de noordpier (Velsen), die normaliter niet zo interessant is open blijven omdat hij in de luwte van de zuidpier niet zo watergevaarlijk was. Roodkeelduiker en Jan van Gent langdurig op een werphengel afstand van de pier maakten dat we naast de meeuwen en de drie soorten strandlopers tijdenlang geboeid werden door het water zonder erdoor overvallen te worden. De verlate visdief en een groepje bruinvissen bijna binnen de pieren waren voor ons ook niet alledaags.

Lezingen/cursussen

De lezing van Wim Smeets over Arkenheem en z'n fauna door het jaar heen kwam over ons als een zeer aanschouwelijke excursie zonder koubelewing. Vooral de foto's op grashoogte waren meer dan je op een excursie te zien krijgt. Ook de details van het veldleven, met veel geduld afgewacht, maakten onze inkijk ongewoon en levend. Helemaal boeiend werd het toen Wim de listen en lagen rond de fotografie ging toelichten. Ook het beheer van de oeverzwaluwenwand in Bunschoten valt onder zijn toezicht. De ijsvogel haalt de jonge oeverzwaluwen uit hun nestgangen. Er is een oplossing bedacht.

Overige activiteiten en wetenswaardigheden

Kerkuil | Na het topjaar 2017 werd er in 2018 aanzienlijk minder gebroed. In Driebergen kwamen negen jongen groot en in het controlegebied van Doorn eveneens negen jongen. Dat is een groot verschil met de 58 jongen van de jaargang 2017. De muizenstand in het algemeen is meestal de regulerende factor bij de kerkuil.

Ook regulerend, maar daar wordt al bijna

dertig jaar iets aan gedaan, is de broedgelegenheid. Zo zijn de open kapschuren in het landelijke gebied soms erg geschikt om een kerkuilenkast een plaats te geven, waar de kerkuil graag tot broeden komt.

Er was nog een hulpverzoek van de gemeente Utrechtse Heuvelrug. In een loods op de voormalige gemeentewerf in Amerongen broedde de kerkuil. Nu dat terrein een andere bestemming gaat krijgen hebben we voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug met succes een vervangende locatie gevonden. De stichting Dorp en Natuur in Leersum gaat er nu verder mee.

Winterroofvogels | Buizerd | Jan van der Greef

Amerongse berg | Raven | Bert Geelmuijden

Winterroofvogels | Onder redelijke weersomstandigheden gingen we in de telperiode op stap. Per auto gingen we van telpunt naar telpunt. Per telpunt speurden we dan vijf minuten. Onze telblokken (64 en 65) liggen in de driehoek Doorn - Wijk bij Duurstede - Leersum. De telpunten op het Leersumse Veld bereikten we te voet. Doorgaans hebben we daar weinig roofvogels. Soms is de bijvangst interessant. Met onze 46 buizerden, 4 torenvalken en 3 sperwers kwamen we aan een totaal dat net iets boven onze gemiddelde score ligt. Als er thermiek is pieken ook de buizerden. De sperwers zijn echt toevalstreffers.

De raven van de Amerongse berg | Elk jaar tot nu toe waait hun gebruikte nest uit, maar elke nieuwe maart wordt er net zo vrolijk in dezelfde boom weer een nieuw bouwsel in elkaar gestoken. Aan de dagelijkse wandelaars zijn ze gewend, maar zodra er ongewoon gewandeld wordt hoor je hun roepjes aan elkaar opklinken. De familie had het afgelopen jaar twee uit het nest gevallen jongen te betreuren. Het derde jong is met veel succes en tamtam uitgevlogen. In 2020 gaat er grotelijks geveld worden. Staatsbosbeheer heeft toegezegd een flinke afstand tot de horstboom aan te zullen houden, zodat de vellingen geen verstoringen opleveren. Het ouderpaar is ook buiten het broedseizoen hoorbaar aanwezig op de noordhelling van de Amerongse berg. Dit vierde opeenvolgende jaar van broeden zegt iets over de aantrekkelijkheid en de rust ter plaatse.

Nieuwegein | IJsselstein

Leden van de afdeling hebben diverse activiteiten ondernomen: onder andere bemensing van het plaatselijke Milieu Educatief Centrum (MEC), maandelijkse natuurwande-

lingen in park Oudegein, het ervogelproject, scholenproject, onderhoud oeverzwaluwwand en verschillende vogeltellingen: vogeltrek en winter- en watervogeltelling.

Er is in mei één vogeltocht georganiseerd naar landgoed Heidestein. Er zijn 40 vogels waargenomen, onder andere boomleeuwerik, bonte vliegenvanger, kneu en roodborsttapuit. We hebben genoten van de baltsende wespendif in vlindervlucht en klappend met zijn vleugels tegen elkaar. Erg leuk was ook dat twee raven een havik weg joegen en nog een langdurig gekkerende havik.

In 2018 zijn er door beperkte bemensing van de twee coördinatoren en privéomstandigheden van andere actieve leden geen lezingen georganiseerd. De coördinatiegroep is er wel in geslaagd het ervogelproject met twee nieuwe deelnemers uit te breiden. In de laatste Kruisbek is een uitgebreid artikel verschenen over dit project.

Het zou mooi zijn als er (nog) meer leden in de gelegenheid zijn een (enkele) activiteit op zich te nemen, zoals bijvoorbeeld het organiseren van vogeltochten, natuur/vogel-activiteiten in het MEC, contactpersoon tussen afdeling en het MEC en/of diverse vogelbeschermingsactiviteiten.

Utrecht-stad

Afdeling Utrecht-stad heeft een rustig 2018 gehad. Naast gebruikelijke klussen als de jaarlijkse buurtwandeling door het Wilhelminapark en het beantwoorden van enkele vragen over (broed)vogels van buitenstaanders stonden vooral de maandelijkse excursies centraal.

Excursies

De excursies zijn het afgelopen jaar goed

bezoekt, waarbij opviel dat er steeds wisselende, en ook terugkerende, gezichten te zien waren. Meestal gingen we op stap met een groep van 10-15 deelnemers.

Enkele hoogtepunten:

Januari: de gebruikelijke IJmuiden-excursie met sneeuwgorzen en daarna in de Waterleidingduinen een fraaie waterspreeuw.

Februari: de Zuid-Hollandse delta met fraters, strandleeuweriken en sneeuwgorzen.

Maart: een totaal verijsd Waverhoek, waarna we beschutting tegen de oostenwind zochten in Amsterdam en daar een fraaie grote burgemeester vonden.

April: de Biesbosch met veel zwartkopmeeuwen, visarend en Amerikaanse wintertaling.

Mei: een rondje Zeeland met kwakken in Middelburg en strandplevieren in de Prunje.

Juni: een kleine vliegenvanger op de Hoge Veluwe en nachtzwaluw bij Ede.

Augustus: een tocht naar de bollenveldjes in Noord-Holland met blonde ruiter en reuzensterns bij Durgerdam.

September: weer eens een poging tot Maasvlakte, maar toch weer op een verkeerd moment met erg weinig vogels.

Oktober: een dagje Dutch Birding-weekend met bultrug en zadellibellen (wie heeft het nog over vogels?).

November: een erg geslaagde Noord-Holland trip met Humes' bladkoning, grijze wouw, ruigpootbuizerd en witoogend, met een heuse vriend toe.

December: een behoorlijk verregende tocht naar de Eempolders, waarbij we toch nog een smelleken vonden.

Al met al een jaar met mooie tochtjes en mooie soorten.

Lezingen/cursussen

We zijn begonnen met de voorbereiding

voor een nieuwe cursus Vogelherkenning voor voorjaar 2019.

Vechtplassen

Coördinatiegroep

Onze coördinatiegroep is dit jaar niet gewijzigd en bestaat uit Gerhard Overdijkink (voorzitter), Bert van Dillen, Ingrid Kat (penningmeester), Cora Kuiper (secretaris), Richard Pieterse en Vincent Schieveen. Er werd in 2018 zes keer vergaderd.

Excursies

We hebben in 2018 maar liefst 11 vogelexcursies georganiseerd en een weekend naar Diepholz. Het gemiddelde aantal deelnemers was circa 12, wat minder dan vorig jaar. De sfeer en gezelligheid was er gelukkig niet minder om.

Voor de excursie van 16 september stond in ons jaarprogramma geen bestemming vast. Dit zouden we laten afhangen van wat er op dat moment te zien was. Een geslaagd experiment! Een ander experiment was het werken met portofoons. Deze zijn tijdens auto excursies toch wel erg handig gebleken.

Boommeeuw | Michael Kars

Een overzicht van de excursies:

21 januari: Uiterwaarden Lek en Neder-Rijn; Eiland van Maurik (o.l.v. Richard Pieterse) | 12 deelnemers. Goed weer. 48 soorten waaronder grote en middelste zaagbek, nonnetje, pijlstaart, roodborsttapuit, grote lijster, kramsvogel, div. ganzen, havik, torenvalk.

2 februari: Haarzuilens in samenwerking met IVN Vecht & Plassengebied | 21 deelnemers via de VWU. In totaal 65. Zeer geslaagde avond. Bosuilen (m en v) waren heel goed te horen.

18 februari: Reeuwijkse Plassen | 8 deelnemers. Met gids Ton van Rossum (IVN IJssel en Gouwe) een rondje om Plas Broekvelden gelopen. 36 soorten waaronder dodaars, grote zilverreiger, tafeleend, pijlstaart, slob-eend, waterral en een ijsvogel die zich wel 5 minuten liet bewonderen in het zonnetje.

8 april: Waterland NH: polder IJdoorn, Kinselmeer, Landje van Geijssel en Waverhoek (o.l.v. Bert van Dillen) | 53 deelnemers. Soorten waaronder pijlstaart, krooneend, lepelaar, steltkluut, kemphaan, zwartkopmeeuw, boerenzwaluw en blauwborst, grutto, gele kwikstaart.

22 april: Westerheide (Hilversum-Bussum) o.l.v. Richard Pieterse | 8 deelnemers. Bijzondere soorten: bonte vliegenvanger, zwarte specht, boomleeuwerik. Ook de befljsters goed kunnen bekijken.

27 mei: Park Vliegbasis Soesterberg o.l.v. Richard Pieterse | 8 deelnemers, mooie warme ochtend. Naast een ree en een vos 33 vogelsoorten waaronder zwarte roodstaart, tapuit, veld- en boomleeuwerik, goudhaan, kleine plevier en appelvink.

10 juni: Fochteloërveen en Diependal o.l.v. Bert van Dillen | 9 deelnemers, zeer goede weersomstandigheden. 79 soorten waaronder kraanvogel, gele kwikstaart, veldleeuwerik, lepelaar, bruine kiekendief, paapje, geel-

gors, roodhalsfuut met jongen, woudaapje (Heerenveen) en kwartel.

26 augustus: Lauwersmeer/Zwarte Haan

o.l.v. Bert van Dillen | 7 deelnemers. Geslaagde leuke dag! Rond de 80 soorten, waaronder ijsvogel, twee juveniele bruine kiekendieven, boeren- en huiszwaluwen (Lemmer), zeearend (baltsend paar), casarca (49), waterral (roepend), grote zilverreiger, lepelaar (Jaap Deensgat), grauwe franjepoot, Temmincks strandloper, steenloper, goudplevier, watersnip, sperwer, bergeend, reuzenstern (22) (Ezumakeeg), morinelplevier (adult met twee juvenielen (Wierum) en kluut, rosse grutto, bontbekplevier, buizerd (Zwarte Haan/Westhoek).

16 september: Noord Holland/Utrecht | 6 deelnemers, o.l.v. Bert van Dillen en Richard Pieterse. De start was bij Polder IJdoorn (paapje) en de Hoeckelingsdam (reuzensterns en 300 krooneenden); via Koedijk (draaihals liet zich niet zien) naar Callantsoog (drieteenstrandlopers), De Petten (watersnip), Nollen van Abbesteden (grauwe franjepoten), vogelkijkscherm Balgzandpolder (groenpootruiters, bergeenden, pijlstaart), vogelkijkhut Balgzand (bergeenden, bruine kiekendief), Wieringen (geen step-

pekiekendief gezien) en ten slotte naar het Bert Boschpad voor de visarend. Maar die vogel was gevlogen.

26 t/m 28 oktober: Diepholz (kraanvogels)

o.l.v. Richard Pieterse | Erg goed georganiseerd door Bernadette Huisman, hulde! 18 deelnemers. Vrijdagmiddag was het gelijk raak: 1000-den kraanvogels. Andere waarnemingen: klapekster, zeearenden, kramvogels, koperwieken, rietganzen, kolganzen.

11 november: De Stulp o.l.v. Gerhard Overdijk | 11 deelnemers. Belangrijkste waarnemingen: kepen, goudhaantjes, staartmezen, koperwieken, zwarte mees, grote bonte specht én zwarte specht. (zie ook het leuke verslag van Jaap Stolze op de website).

9 december: Zuid-Hollandsche en Zeeuwse eilanden

o.l.v. Bert van Dillen en Richard Pieterse | 13 deelnemers, matige weersomstandigheden (buien, windkracht 6); ruim 50 soorten waaronder middelste zaagbek, roodkeelduiker, drieteenstrandloper, steenloper, brilduiker, paarse strandloper, kuifduiker, grijze zeehond, goudplevier, slechtvalk, flamingo, dwerggans (7), kolgans, rotgans, krakeend, pijlstaart, holenduif, kleine zilverreiger, slechtvalk en twee reeën.

Inventarisaties/tellingen

Jack Folkers, Daan van Werven, Gerhard Overdijk, Vincent Schieveen en Cora Kuiper inventariseerden alle broedvogels in de Bethunepolder met de BMP-A methode van SOVON.

Richard Pieterse hield een oogje op de kerkuilen in de Bethunepolder. In juni zijn er drie jongen geringd.

In juli werden ook de nesten van boerenzwaluwen geïnventariseerd, onder andere in de stallen van de twee agrariërs in de Bethunepolder: Hans de Groot en Willem van der Linden.

Sinds 6 oktober 2018 is de Trektelpost Fort Maarsseveen nieuw leven ingeblazen (niet vrij toegankelijk). Trektellen is het systematisch tellen van voorbijtrekkende vogels vanaf een vast punt. Het vindt in Nederland al vele tientallen jaren plaats. Jack Folkers en Vincent Schieveen waren daar op zaterdag- of zondagochtend te vinden en voerden hun waarnemingen in op www.trektellen.nl.

Ook dit jaar was de medewerking van agrariërs en landeigenaren in de polder (Bart van der Linden, Willem & Gerdien van der Linden, Hans de Groot, Staatsbosbeheer en Waternet) weer van onschatbare waarde. Wij willen deze mensen en organisaties dan ook hartelijk bedanken.

Overige activiteiten

Jacht (wildbeheer) in de Bethunepolder: nadat er eind 2017 en begin 2018 diverse bijeenkomsten zijn geweest met juristen van de Vogelwacht Utrecht en Vogelbescherming kunnen we terugkijken op een rustig jaar met nauwelijks geluiden van jachtgeweren.

Nestkasten: In de Bethunepolder onderhouden de vogeltellers een aantal nestkasten. Onder andere voor bosuil, steenuil, kerkuil, mezen en diverse zangvogels. In december 2018 zijn de nestkasten genummerd, geïnventariseerd en schoongemaakt. In Park Vechtenstein zijn in februari van dit jaar 13 nestkasten opgehangen voor o.a. grauwe vliegenvanger, boomkruiper, gekraagde roodstaart, pimpel- en koolmees en een bosuilenkast.

Ook is er dat weekend een ijsvogelwand gemaakt bij Fort Maarsseveen. Helaas zonder resultaat. Oorzaak: eind februari en begin maart 2018 lag er veel viswater dicht. Ijsvogels hebben toen ook door de krachtige oostenwind massaal het loodje gelegd.

Kraanvogels | Bert van Dillen